

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת ויחי תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 412

בני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

אמן – השקעה קטנה תוצאה עצומה

לא פעם אני מוצא את עצמי מתבונן במשמעותה העמוקה של עניית אמן. 'אמן' פרושה 'אמת', אולם אם יענה אדם אחר הברכה 'אמת', בודאי לא יקים את מצות עניית 'אמן' פהלכתה. עליו לענות דוקא 'אמן'.

נתן להמטיל זאת לתשלום או למשיכת מזמן באמצעות כרטיס אשראי; לפני השמוש על בעל הכרטיס להקיש את הקוד הסודי שלו במדויק, מבלי לשנות את סדר הספרות, ובודאי לא לשנות אף לא ספרה אחת. אף הפלה 'אמן' היא 'מלת קוד' שאין לנו הבנה מפני מה דוקא היא זוכה לחביבות כה גדולה בשמים, עד שאמרו חכמים (דב"ר ז א): "אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר מאמן שישראל עונים".

'אמן' היא סקמת פלא הפותחת את כל השערים. בבואנו לשמים נצטרף לה לפתיחת שערי גן עדן, וכמאמר חכמים (שבת קיט ב): "כל העונה אמן בכל כחו - פותחין לו שערי גן עדן, שנאמר: (ישעיהו כו ב) 'פתחו שערים וּבֹא גוֹי צָדִיק שָׁמֵר אַמְנִים'".

ואם את שערי שמים היא פותחת, על אחת כמה וכמה שבעולם הזה היא יכולה לפתח שערים ולחולל פלאות. 'אמן' היא השקעה קטנה המניבה תוצאה עצומה. בעולם ההשקעות ההשקעה המבוקשת ביותר היא כזו שמניבה רוחים גדולים לאין ערוך מההשקעה, היש לה השקעה טובה מענית 'אמן'?

ברכות אין סוף נאמרות סביבנו במשך כל שעות היום והלילה. אם מאמינים אנו בדברי חכמים על כחה הגדול של עניית אמן, אסור לנו לוותר אף לא על אמן אחת. נבקש מכל אחד שמברך בקרבנותנו לברך בקול ולזכות אותנו בזכיה הגדולה מכל - עניית אמן.

שבת שלום ומברך,

ד"ר אריאל שניידר

שיח לפני ה' ולהתקרב אליו, ומתוך כך יזכה לעורר על עצמו רחמים מרבים (טעם ודעת).

ישימך אלקים כבן יעקב

"ויברכם ביום ההוא לאמור בך יברך ישראל לאמור ישימך אלקים כאפרים וכמנשה" (מח כ)

מאז ומקדם נהגו ישראל לברך את בנייהם בברכת 'ישימך אלקים כאפרים וכמנשה'. ויש להבין מפני מה בחרו דוקא בהם, וכי אין צדיקים מהם?

פרש רבי יונה מרצבף מראשי ישיבת קול תורה:

אכן, אין פונתנו לברך את הנערים שיגדלו דוקא כאפרים וכמנשה, אלא פונתנו לברכם שכפי שיעקב אבינו החשיבם כבניו, ככתוב (לעיל פסוק ה): "אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי", אף על פי שלא היו בניו ואף לא גדלו אצלו, כך יזכו נערי ישראל להתעלות למעלה שיעקב אבינו יפיר בהם כבניו ('עלה יונה' עמ' רצט).

אלף ברכות מפח מאה ברכות

"מאל אביך ויעורך ואת שדי ויברך ברכת שמים מעל" (מט כה)

אמר הבני יששכר:

חכמינו זכרונם לברכה (תנחומא קרח יב) אמרו שדוד המלך תקן לברך מאה ברכות מדי יום וסמכו דבריהם על הפסוק (שמואל ב' כג א): "גאם דוד בן ישי ונאם הגבר הקם על", כלומר שדוד הקים בישראל את תקנת "על" [בגימטריה מאה] ברכות. תקנה זו נועדה כדי להביא על האדם ברכת שמים. שכן בזהר הקדוש (ויצא קסא א) מובא שברכת שמים אינה פחותה מאלף. ולפי ששכר כל ברכה הוא עשרה זהובים (ב"ק צא ב), נמצא שרק באמצעות אמירת מאה ברכות יכול האדם לזכות לאלף ברכות שמים.

ענין זה נרמז בפסוק שלפנינו: ל'ברכת שמים' שאינן פחותות מאלף, זוכה האדם 'מעל' - מפח ע"ל ברכות ששכרו אלף זהובים ('אגרא דכלה').

על הטבת המלך יש להודות לה'

"וישתחו ישראל על ראש המטה" (מז לא)

"וישתחו ישראל - תעלא בעדניה סגיד ליה" [שועל ששעתו מצלחת - השתחוה לו]; 'על ראש המטה' - הפך עצמו לצד השכינה" (רש"י, ע"פ מגלה טז ב; תנחומא ג).

מראשית דברי רש"י נראה שיעקב השתחוה ליוסף, ואלו מהמשכם נראה שהתכוון להשתחוות לשכינה. למי אפוא השתחוה יעקב?

פרש רבי שלמה קלווגר:

המקבל טובה מאדם מהשורה עליו להפיר טובה למיטיבו, שכן היתה בידו הבחירה האם להיטיב עמו אם לאו. אולם המקבל טובה ממלך אינו חייב להפיר טובה אלא לה' יתברך, שכן ה' הוא שהטה את לב המלך להיטיב עמו, ככתוב (משלי כא א): "לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפץ יטנו".

בכך יסברו דברי רש"י: יעקב "הפך עצמו לצד השכינה" כדי להודות לה' על כך שנתן בלב יוסף בנו, מלך מצרים, להסכים לבקשתו לקבור בארץ פנעו. וכדי שלא יקשה לנו מפני מה לא הודה ליוסף עצמו, שהלא ביחס לאביו נחשב היה כאדם מן השורה, הקדים רש"י וכתב: "תעלא בעדניה סגיד ליה", לאמר: יעקב נהג בבנו כדין מלך, ומשפך אף את תודתו הפכה לה' כדין המקבל טובה ממלך ('אמרי שפר').

'תעלא בעדניה' בעבודת ה'

"וישתחו ישראל על ראש המטה" (מז לא)

חכמינו זכרונם לברכה אמרו (מגלה טז ב) שהסבה שיעקב השתחוה ליוסף בנו היתה משום שהיה משנה למלך מצרים. והרי הפלל הוא שאפלו שועל, אם שעתו מצליחה יש להשתחוות לו [תעלא בעדניה סגיד ליה].

לקח נפלא למד מן הרמב"ד רבי משה שטרנבוך: לעתים נופלת על האדם הארה מפורם, והוא חש בלבו רגשות התעוררות לעבודת ה'. עליו לדעת כי בזמן זה מצוי הוא בבחינה של 'תעלא בעדניה' - משמים זמנו לפני עת רצון. על כן, בל יחמיץ חלילה את ההזדמנות שנתנה לו, אלא יתעורר לנצלה לשפרכת

ברוך משיב אברה לבעליה...

בענין 'אמן' על ברכת שתפי, שהלא עדן הייתי נתון תחת הרשם של מאמר חכמים החקוק על קיר בית הכנסת העתיק הסמוך: "גדול העונה אמן יותר מן המברך".

לאחר שפעדתי פת שחרית במלון הפצירה בי נות בייתי שאגש לחנות שבה ערכנו אמש את הקניה ואשאל את מנהלי המקום האם מצאו את המעטפה האבודה. כאמור, לא חשבתי שיש סכוי שישבו לי את מעטפתי, ומלבד זאת הייתי בטוח שהמעטפה אבדה בדרך או פיסה בידי נוכל מזדמן. למרות זאת, אמרתי בלבי כי אגש למקום ואזנים בקף את חובת ההשתדלות.

כאשר הגעתי לחנות שהמתה אדם, התקשיתי מאד למצא עובד שהסכים לשמע את אשר בפי. גם לאחר שמצאתי עובד שכזה, בקשי הצלחתי להסביר לו שאבדתי ארנק. כשהבין לבסוף, בקש ממני הלה להמתין עד שישאל את אחראי הבטחון. כמה רגעים לאחר מכן הוא שב למקום בלויי אחראי הבטחון.

התפלאתי כאשר האחראי שאלני לשמי, שהלא ידעתי כי שמי לא רשום על המעטפה. השבתי לו, ואז הפתעתי עוד יותר כאשר דרש שאציג לפניו את דרכוני. הצגתי בפניו את הדרכון, והוא עין בפתוב בו. לאחר מכן הגיש לי ללא אמר ודברים את המעטפה האבודה. נטלתי אותה מדיו בידים רועדות והודיתי לו מקרב לבי.

מהרתי לשוב למלון כשלבתי מתרונן בהודאה. רק כשהגעתי לחדרי שבמלון ובחנתי את לעמק את תכולת המעטפה, הבנתי כיצד ידע אחראי הבטחון כי אני הוא בעל המעטפה; בתוך המעטפה היה מנח דף רשמי שעליו היה רשום שמי ויצדו קוד הבדיקה שרק באמצעותו ניתן לקבל את התוצאה השלילית שתאפשר לי לעלות למטוס. מבלי משים הנחתי אותו במעטפת הכסף, ובקף הקדים לי ה' רפואה למכה.

רק עתה הבנתי כי בברכת 'המכין מצעדי גבר' שברכתי הבקר הייתי צריך גם להודות לקדוש ברוך הוא על שהכין צעדי, שאצעד לבדיקה לפני שאצעד לחנות. כף כאשר אבדה לי המעטפה כבר היה בתוכה סימן הזהי שהיה דרוש כדי שהמעטפה תושב לרשותי.

למחרת בבקר בשובי לארץ הודיתי על כף בהתרגשות רבה. אולם הלקח שלמדתי מכך יחקק בלבי לנצח; מי יודע כמה פעמים מכין הקדוש ברוך הוא את צעדינו לטובתנו מבלי שאנו יודעים אף להודות על כף. כמה פעמים "גבר עלינו חסדו" ואיננו שמים לב...

השבת מבית המלון למתחם השוכן במרחק כמה דקות הליכה, כדי לבצע 'בדיקת קורונה' לפני הטיסה, כנדרש. התפונתי גם לרכש דבר מה בחנות גדולה ומפרסמת השוכנת בסמוך למתחם ושיכת לאחת מרשות הענק הפועלות באירופה. התלבטתי האם להבדק תחלה או לגשת לחנות, ולבסוף החלטתי להקדים את הבדיקה לקניה.

בסיום הקניה הוצאתי את המעטפה שבה החזקתי את כספי, שלמתי, ואחר צעדתי חזרה למלון.

בבואי למלון חשכו עיני. נחרדתי לגלות כי המעטפה היקרה אינה ברשותי. מלבד ההפסד העצום הפרוץ באבדן סכום הכסף שהיה במעטפה, הטרדתי והצטערתי מעצם העבדה שנותרתי על אדמת נכר ללא פרוטה לפרטה.

כיצד אשלם מחר על השהות במלון ועל ההוצאות שעלי להוציא עד למועד הטיסה? הרהרתי לעצמי בעגמה.

בשעת לילה מאחרת זו כבר הייתה החנות סגורה, והרחובות חשוכים. פינו שלא הייתה לי כל דרך לדעת היכן נפלה המעטפה - האם בדרך למלון או שמא בחנות, ואולי בכלל נשלפה מכיסי בידי כיס ממחה - לא ראיתי כל ענין לסב על עקבותי בשעת לילה מאחרת זו.

ככל שידעתי לא היה רשום על המעטפה כל פרט מזהה שיכול היה להעיד כי אני הוא בעליה, ומשכך לא ראיתי סכוי שהמעטפה תושב אי פעם לידי. כיהודי מאמין קבלתי דין שמים באהבה, ולאחר קריאת שמע שעל המטה פניתי ליטון כשבלבי תקוה לטוב.

למחרת בבקר, בעודי יורד לתפלת שחרית בבית הכנסת שבמלון, התלבטתי ביני לבין עצמי עד כמה מתאים שאבקש בתפלתי שהכסף ישוב אלי; האם יתכן שיושב סכום כה גדול במזמן ללא כל פרט מזהה ולאחר שעות כה רבות שחלפו מאז שאבד?

התפלה שיושב אלי נראתה לי כתפלת שאו... לבסוף החלטתי להתפלל בפשטות, שימצאו לי משמים רוח והצלה.

את ברכות השחר אמרתי בחברותא כהרגלי. בברכת 'המכין מצעדי גבר' כונתי גם לבקשה מיוחדת שכיין ה' את צעדי היום לטובה ולברכה. בפרט כונתי לכך

לפניכם ספור מיחד שנשלח אלינו מאחד מנתיקי קוראי העלון ולקח נפלא בצדו:

"לפני כמה שבועות הצרכתי לנסע לאירופה לרגל עסקי. בשבת קדש שהייתי בפראג במלון קיינג דיויד' הכשר למהדרין. מלון זה נמצא בסמיכות לרבע היהודי העתיק שמתנוסס בו לתפארה עד עצם היום הזה בית הכנסת עתיק הנודע בשם 'אלטנוישול'. בית כנסת זה הוא הנתיק ביותר באירופה שמתקיימות בו עדן תפלות כסדרן, ולפי המסורת עוד התפלל בו המהר"ל מפראג.

בכל פעם שאני שוהה בפראג אני משתדל

בבואי למלון חשכו עיני. נחרדתי לגלות כי המעטפה היקרה אינה ברשותי. מלבד ההפסד העצום הפרוץ באבדן סכום הכסף שהיה במעטפה, הטרדתי והצטערתי מעצם העבדה שנותרתי על אדמת נכר ללא פרוטה לפרטה.

הקיר המערבי ב'אלטנוישול' שעליו מופיע בראשי תבות מאמר חכמים: "גדול העונה אמן יותר מן המברך".

להתפלל לכל הפחות תפלה אחת בבית כנסת זה. הוד הקדומים השורה עליו והכתובות העתיקות המעטרות את קירותיו הגבוהים והמרשימים מעבירים בי תמיד רטט של התרגשות ויראה, בבחינת "מה נורא המקום הזה", והתפלה בו בוקעת ממעמקי לבי.

כמי שנושא האמן קרוב ללבו, אציין במיחד את הכתבת המופיעה על הקיר המערבי של בית הכנסת: גה"א - ימ"ה. כתבת זו הנראית כצפון סתרים היא למעשה ראשי התבות של מאמרם הנודע של חכמינו זכרונם לברכה (ברכות ג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך".

בתכניתי היה לשוב לארץ בליל ראשון בטיסה היוצאת מפראג לישוראל. בצוק העתים היה עלי להקדים ולצאת במוצאי

בְּרַפְת 'אַהֲבַת עוֹלָם'

מַהוּת הַבְּרַכָּה

אֵת הַשִּׁיכוּת בֵּין בְּרַפְת 'אַהֲבַת עוֹלָם' ל'קְרִיאַת שְׁמַע' בְּאֵר רַבִּי שְׁלֹמֹה מְגֻרְמִיזָא (סְדוּר רַבְנּוּ שְׁלֹמֹה ס' מַט) כְּךָ: בְּפָרְשֵׁי קְרִיאַת שְׁמַע נֶצְטוּיְנוּ לְלַמַּד תּוֹרָה וְלַקְיִים אֵת מְצוּוֹת הַתּוֹרָה, לְפִיכָּךְ אָנוּ מְקַדְּמִים לְפָנֵי קְרִיאַתוֹ לְבָרֵךְ בְּרַכָּה זֹאת שֶׁבָּהּ אָנוּ מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים אֵת ה' עַל הַתּוֹרָה וְהַמְצוּוֹת שֶׁנִּתְּנוּ לָנוּ. עוֹד בְּאֵר הַשֵּׁל"ה ה'ק' (סְדוּר הַשֵּׁל"ה תְּפִלַּת מְעַרִּיב) כִּי בְּאַמְרָנוּ "בְּשִׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נִשְׁיַח בְּחֻקָּךְ" מִתְכוּנִים אָנוּ לְמַצּוֹת קְרִיאַת שְׁמַע, שְׂאוּתָהּ מְצוּיִם אָנוּ לְקַרֵּא פְעָמִים בְּיוֹם - "בְּשִׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ".

בַּסְּפָר 'בְּרַכָּה מְשֻׁלְּשֵׁת' (א ז) כְּתֹב שֶׁבְּרֻכּוֹת 'אַהֲבָה רַבָּה' בְּשַׁחֲרִית וְאַהֲבַת עוֹלָם בְּעֶרְבִית נִחְשָׁבוֹת כְּבְּרֻכּוֹת הַתּוֹרָה בְּיַחַס לְשְׁלוֹשׁ פְּרָשֵׁי הַתּוֹרָה שְׂאוּמְרִים בְּקְרִיאַת שְׁמַע. וְאַכּוֹ, כְּתֹבוּ הַפּוֹסְקִים כִּי בְּדַעַבְדּוֹ יוֹצֵא אֶדָם יְדֵי חוּבַת בְּרֻכּוֹת הַתּוֹרָה בְּבְרַפְת 'אַהֲבָה רַבָּה' וּבְבְרַפְת 'אַהֲבַת עוֹלָם', אִם לְמַד מִזֵּד אַחֵר הַתְּפִלָּה (שְׁלַחן עָרוּךְ או"ח מז ז; מְשֻׁנָּה בְּרוּרָה' שָׁם יג).

מְקוֹד הַבְּרַכָּה

בְּרַפְת 'אַהֲבַת עוֹלָם' הִיא הַבְּרַכָּה הַשְּׁנֵיָה מִבְּרֻכּוֹת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עֶרְבִית. נֶסַח פְּתִיחָתָה נִתְקַן עַל פִּי דְבַר ה' בַּיַד יְרֻמְיָהוּ הַנְּבִיא (יְרֻמְיָהוּ לֹא א: ג): "וְאַהֲבַת עוֹלָם אֶהְבֵּתִיךְ" (בְּרֻכּוֹת יא ב).

חֻקִּים הִסְמִיכוּ בְּרַכָּה זֹאת לְבְּרַפְת 'מְעַרִּיב עֶרְבִים' שֶׁבָּהּ אָנוּ מְזַכְרִים אֵת מְאוּרֹת הַשָּׁמַיִם, שֶׁכֵּן בְּרַפְת 'אַהֲבַת עוֹלָם' עוֹסֶקֶת בַּתּוֹרָה הַמְּאִירָה יוֹתֵר מִן הַמְּאוּרֹת. סְדוּר בְּרֻכּוֹת אֵלוּ הוּא כְּסֻדְר שְׁהַסְמִיךְ דָּוִד הַמֶּלֶךְ בַּתְּהִלָּם (פְּרָק יט): "יוֹם לַיּוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וּלְיָמָה לְלַיְלָה יְחוּהַ דַּעַת" - כְּנֶגֶד בְּרַפְת 'מְעַרִּיב עֶרְבִים', לְאַחַר מִכּוֹ: "תּוֹרַת ה' תְּמַיְמָה" וְגו' - כְּנֶגֶד 'אַהֲבָה רַבָּה', וּלְבַסּוּף: "עֲדוּת ה' נֶאֱמָנָה" וְגו' - כְּנֶגֶד קְרִיאַת שְׁמַע (סְדוּר הַיַּעֲבֵץ, תְּפִלַּת מְעַרִּיב).

בְּרַכָּה בְּפָנִיָּסָה וּבְרַכָּה בִּיצִיאָה

תְּכַנֵּה שֶׁל בְּרַכָּה זֹאת מְקַבֵּיל לְכְּאוֹרָה לְבְּרַפְת 'אַהֲבָה רַבָּה' שְׂאָנוּ אוֹמְרִים לְפָנֵי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית, אוֹלָם הַמְתַּבְּוֵנֵן יַבְחִין בְּהַבְדֵּל מַהוּתִי בִּיְנֵיהֶן. בְּרַפְת 'אַהֲבָה רַבָּה' כּוֹלְלַת גַּם בְּקִשָּׁה וְתַחֲנֻנָּה לְהַבִּין אֵת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה וְלְהַשְׁפִּיל בְּהֵם, וְאֵלוּ בְּרַפְת 'אַהֲבַת עוֹלָם' אֵינָה כּוֹלְלַת כִּי אִם שֶׁבַח וְהוֹדָיָה עַל הַזְכוּת לְלַמַּד תּוֹרָה וְלַקְיִים מְצוּוֹת. הַגְּרָא"מ הוֹרוּבִיץ (בְּהַגְהוּתוֹ לְבְּרֻכּוֹת שָׁם) בְּאֵר זֹאת כְּךָ:

הַמְשֻׁנָּה בְּמַסְכַּת בְּרֻכּוֹת (כח ב) מְסַפֶּרֶת כִּי רַבִּי נַחוּנְיָא בֶן הַקָּנָה הָיָה מִתְּפַלֵּל תְּפִלָּה קְצָרָה בְּכַוֵּנְתוֹ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וְתְּפִלָּה קְצָרָה בִּיצִיאָתוֹ. כְּשִׁשְׂאֵלוּהוּ עַל טִיבּוֹן שֶׁל תְּפִלוֹת אֵלֶּה, הָשִׁיב: "בְּכַוֵּנְתִי אֲנִי מִתְּפַלֵּל שְׁלֹא יֵאָרַע דְּבַר תְּפִלָּה עָלַי יְדֵי, וּבִיצִיאָתִי אֲנִי נוֹתֵן הוֹדָאָה עַל חֻקִּי". אִף חֻקִּים תְּקַנּוּ בְּרֻכּוֹת אֵלוּ לְפִי סְדֵר זֶה. בְּבִקְרַת בְּרַפְת 'אַהֲבָה רַבָּה' הַנֶּאֱמָרֶת טָרָם פְּנִיָּסָתוֹ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, מְבַקְשִׁים אָנוּ שֶׁבְּצִלְיַח בְּלִמּוּדָנוּ וְלֹא נְכַשֵּׁל בּוֹ חֻלְיָהּ, וְאֵלוּ בְּעֶרְבַת בְּבְרַפְת 'אַהֲבַת עוֹלָם' הַנֶּאֱמָרֶת עִם יְצִיאָתָנוּ מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ, נוֹתְנִים אָנוּ הוֹדָאָה עַל הַתּוֹרָה וְהַמְצוּוֹת שֶׁנִּתְּנוּ לָנוּ.

מְבִנָּה הַבְּרַכָּה

בְּרַכָּה זֹאת אֵינָה פּוֹתַחַת בְּבִרְוֶף, לְפִי שֶׁהִיא סְמוּכָה לְבְּרַפְת 'הַמְעַרִּיב עֶרְבִים' (טוֹר או"ח רלו). וְכֵל בְּרַכָּה הַסְמוּכָה לְחִבְרָתָהּ חוֹתֵם בָּהּ בְּבִרְוֶף וְאֵינוּ פּוֹתַח בָּהּ בְּבִרְוֶף, לְפִי שֶׁפְּתִיחַת הַבְּרַכָּה הַקּוֹדֶמֶת פְּטָרָה גַּם אֵת הַבְּרַכָּה הַזֹּאת (בְּרֻכּוֹת מו א; רש"י שָׁם ב ד"ה וְיֵש).

לְפִי נֶסַח בְּנֵי אֶשְׁכֵּנַז מְסִימִים בְּרַכָּה זֹאת בְּבִקְשָׁה מַעֲיָן הַפְּתִיחָה: "וְאַהֲבַתְךָ אֵל תִּסִּיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים". לְכְּאוֹרָה יֵשׁ לְהִבִּין, הֵלֵא כְּבֵר הַבְּטַחְנוּ מִפִּי הַנְּבִיא "אַהֲבַת עוֹלָם אֶהְבֵּתִיךְ" וְאִף הַצְּהַרְנוּ עַל כֵּן בְּפִתַח בְּרַכָּה זֹאת, וּמַדּוּעַ אִם כֵּן צְרִיכִים אָנוּ לְבַקֵּשׁ עַל כֵּן? הַמְשַׁבְּחִים רַבִּי חַיִּים פְּרִיָדְלָנְדֵר פִּרְשׁ שְׂאִין אָנוּ מְבַקְשִׁים עַל עֲצֵם הָאֶהֱבָה, כִּי אִם עַל דְּרַגְתָּהּ; בְּאֶהֱבָה יֵשׁ דְּרַגּוֹת רַבּוֹת, וּבְקִשָּׁתָנוּ שְׂטוּחָה שְׂאֶהֱבַת ה' אֵלֵינוּ תִּשְׂאָר תְּמִיד בְּמְלוּא עֲצָמָתָה וְלֹא תִפְתַּח לְעוֹלָמִים (שְׁפָתֵי חַיִּים בְּאוּרֵי תְּפִלָּה עַמ' שְׁפָה).

וְאוֹלָם לְגִסַּח בְּנֵי סְפַרְדּ אוֹמְרִים אָנוּ בְּסִיּוּם בְּרַכָּה זֹאת "וְאַהֲבַתְךָ לֹא תִסּוּר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים". אִין כָּאֵן בְּקִשָּׁה, כִּי אִם קְבִיעָה וְהַבְּעַת בְּטַחֲוֹן כִּי אֶהְבַּת ה' כְּלָפֵינוּ תְּמַשֵּׁף בְּמְלוּא תְּקַפָּה לַעַד (בַּד קִדְשׁ וְאַתְחַנּוּ).

בִּנְיַת אֲמוֹן

אִמַּת שִׁישׁ לְשַׁבַּח אֵת ה' עַל שְׂאוּהָב אוֹתָנוּ, וְהַלּוֹאֵי שְׂאֶהֱבָתוֹ אוֹתָנוּ לֹא תִסּוּר לְעוֹלָמִים. וְלְגִסַּח בְּנֵי סְפַרְדּ שְׂאִין בְּבְרַכָּה זֹאת בְּקִשָּׁה, יֵשׁ לְכַוֵּן רַק אִמַּת שִׁישׁ לְשַׁבַּח אֵת ה' עַל שְׂאוּהָב אוֹתָנוּ (רָאָה לְעֵיל מְדוּר 'מְבִנָּה הַבְּרַכָּה').

אַחַת שְׂאֵלָתִי

שְׂאֵלָה בְּהִלְכוּת בְּרֻכּוֹת וְאַמֵּן

כִּיצַד יִתְּכֵן שְׂאֵדָם שֶׁבִּרְוֶף בְּרֻכּוֹת הַתּוֹרָה בְּבִקְרַת, וְאִף לֹא יֵשׁוּן שְׁנַת קְבַע בְּמִשְׁף הַיּוֹם, יְצַטְרַף בְּכָל זֹאת לְכַוֵּן בְּבְרַפְת 'אַהֲבַת עוֹלָם' שֶׁל עֶרְבִית לְצִאֵת יְדֵי חוּבַת בְּרַפְת הַתּוֹרָה?

הַשְּׂאֵלָה וְהַתְּשׁוּבָה מַעֲלוֹן פְּרִשְׁת מִקְצֵ:

הַשְּׂאֵלָה: כִּיצַד יִתְּכֵן שִׁיְהִי הָאֶדָם חָיֵב לְבָרֵךְ אֵת בְּרַפְת 'אַמֵּן וְיָצִיב' מִן הַתּוֹרָה?

הַתְּשׁוּבָה: אִף עַל פִּי שֶׁכָּל בְּרֻכּוֹת קְרִיאַת שְׁמַע הֵן מְדוּרְבָנוּ, אִם לֹא אִמַּר פְּרִשְׁת יְצִיָּת חָיֵב מִן הַתּוֹרָה לְוַמֵּר 'אַמֵּן וְיָצִיב'. שְׁהִי מְזַכֵּיר בָּהּ יְצִיאַת מְצָרִים, וְחַיִּיב הַזְּכָרֶת יְצִיאַת מְצָרִים בְּכָל יוֹם הוּא מִן הַתּוֹרָה (בְּרֻכּוֹת כא א; תּוֹסֵפוֹת שָׁם ד"ה סְפַק).

תְּשׁוּבוֹת נִתְּנוּ לְשִׁלַּח לְפָקֵס
שְׂמִסְפְּרוֹ 08-9746102
אוּ לְכַתְּבַת הַמַּיִל: 9139191@gmail.com

בֵּין הַפּוֹתְרִים נִכְוֵנָה יִגְרְלוּ שְׁנֵי שְׁעוּנִים מְעוּרָרִים רוּטִטִים. הַהִגְרָלָה תִּתְּקַם מִדֵּי שְׁבוּעַת יוֹם חֲמִשִּׁי שְׁלֹא אַחֲרָ הוּפְעֵת הַעֲלוֹן. הַתְּשׁוּבָה וְשֵׁם הַזְּכוּת יִפְרָסְמוּ אִי"ה בְּעֲלוֹן פְּרִשְׁת וְאַרְאֵ.

הַזְּכוּת בְּהִגְרָלָה שֶׁתִּתְּקַם בֵּין שְׁלוּחֵי הַתְּשׁוּבוֹת לְשְׂאֵלָה שֶׁהוּפְעִיעָה בְּעֲלוֹן פְּרִשְׁת מִקְצֵ הוּא: שְׁמַעוֹן פְּלִדְמוֹ מֵאֶשְׁדּוֹד

וְכַאֲשֶׁר תְּקוּם מִן הַסְּפָר, תְּחַפֵּשׁ בְּאֶשֶׁר לְמַדְתָּ אִם יֵשׁ בּוֹ דְּבַר אֲשֶׁר תּוּכַל לְקַיְמוֹ

עגית אמן משפיעה שפע רב

כתב השיל"ה הקדוש (מס' תמיד אות פ):

"בספרי המקבלים השואבים מבאר מים חיים של הזר האריכו בסוד תבת אמן ואותיותיו, וכתבו כי העליונים והתחתונים כלם תלויים במלת אמן, והוא עקר ושורש ויסוד מוסד לכל העולמות כלן. ומי שמכון לכל ברכה וברכה היוצאת מפי המברך ועונה אמן בכונה כדגו, גורם למעלה קדושה הרבה מאד, ומשפיע שפע רב טוב לכל העולמות, כי הוא פותח המקור העליון מקור מים חיים, כמו שפותח המעין להשקות לכל הצריכים השקאה..."

כך כתב אף המקבל הקדום רבי משה גראף מפראג (ז"ע קדוש' כל ב פרט א): "ועתה בני, תא חזי [בא ורא] גדל עגית אמן, היאך פותח כל הצנורות וכל המקורות וממשיך השפע ממעלה למטה לכל העולמות, ועושה כל הזוגים וכל היחודים, כל מה שפגם... הוא מתקן בעגית אמן."

בעל התפארת שלמה' כותב כי כך נרמז בפסוק (במדבר יא ב): "כאשר ישא האמן את היגן" - באמצעות היחוד הנעשה בעגית אמן, יונקים וממשיכים שפע רב לישראל (תפארת שלמה' יתר).

פתח כהדו של מחט

הנאב"ד רבי משה אריה פרינד פרש כי דברי המדרש (שהש"ר ג): "אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: 'בני, פתחו לי פתח אחד... כהדו של מחט ואני אפתח לכם פתח שיהיו עגלות וקרונות וקנסות בוי", מכונים על שיערי הברכה הנפתחים בזכות עגית אמן; הקדוש ברוך הוא מבקש מאתנו דבר קל וקטן כהדו של מחט - להקפיד על עגית אמן כהלקה, ותמורת זאת הוא פותח לנו במרום שיערי ענק של ברכה וטובה שאין קץ לערכם (עטרת יהושע' האזינו).

ברכות לרב בזכות עגית אמן

על גדל השפע הנשפע פתוצאה מעגית אמן נוכל ללמד מדברים שכתב רבי יחזקאל קצנלבניגו, בעל ה'קנסת יחזקאל', בצנאתו הנודעת לצאצאיו (עמ' ג): "הנני פוקד על אמן; מנעו כל מחשבות זרות, ולענות אמן בקול רם... אל תשכחו לענות אמן אחר ברכת פורס סכת שלום ובברכת המזון על כל ה'רחמן'. ובזכות אמן יהיו בתיכם מלאים פרמון, ותעלו כטוב-שמן, והקמים עליכם יהיו כדמן [כנבל], ויצילכם ה' משעיר ותימן, ותזכו לעלות למקום ששם גדל קנמון" [ה'קנמון' הוא אחד מהבשמים שמהם רקחו את 'שמן המשחה' (שמות ל כג), והיה גדל בארץ ישראל (ב"ר סה ז)].

לכבוד מערכת העלון 'וכל מאמינים',

שלום רב,

ישר כחכם על העלון הנפלא שחדש פניו. הוא משמש בעבורי מקור עצמה להתחזק עוד ועוד בהקפדה על אמירת ברכות ועגית אמן כראוי.

מזה שנים שבמנון שבו אני מתפלל מדי בקר מקפידים המתפללים על ברכות השחר בחרותא. חזק זה נזקף לזכותו של יהודי יקר שהתעקש להקפיד על הנהגה זו עד שהפכה להיות נחלת המתפללים כלם, שהתרגלו להשכים לבית הכנסת דקות לפני התפלה כדי לומר את הברכות יחדו.

ידועים דברי הגמרא (ברכות ו ב): "אמר רבי יוחנן: בשעה שהקדוש ברוך הוא בא בבית הכנסת ולא מצא בה עשרה - מיד הוא כועס, שנאמר: 'מדוע באתי ואין איש...'"

והעולם מקשה שאם השענה היא על כך שאין מנין, היה על הפסוק לומר: 'מדוע באתי ואין אנשים?' ומתרגלים, שאלו היה במקום 'איש' אחד שאכפת לו, ממילא היה נראה הכל אחרת...

בבית הכנסת שלנו זכינו בחסדי ה' 'לאיש' [ראשי תבות: 'יהודי שמחשיב אמן...'] שנהג בזמנה וגרם למהפכה של ממש בהתיחסות של כל המתפללים ל'אמן'.

אוסף ואצין כי מדי פעם מצטרפים למנון שלנו יהודים שאינם מתפללים עמנו בקביעות. פעם שאלתי אחד מהם, הלא אתה מתגורר במרחק נכר ויש לך בית הכנסת בסמיכות לביתך, ומדוע באת עד לכאן? התשובה שלו הפתיעה אותי, הוא אמר לי שביום שהוא מגיש שהוא זקוק לסייעתא דשמיא מיחדת הוא טורח להתפלל במקום שהמתפללים בו מקדימים לתפלה ומקפידים על עגית אמן לפניך, מתוך בטחון ששם התפלה תתקבל יותר...

תודה על פעלתכם,
של. - בני ברק.

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא

הרמב"ם

ב' בטבת ד"א תתקס"ה

הנשר הגדול רבנו משה בן מימון - הרמב"ם, נולד בקורדובה שבספרד בשנת תתצ"ה. ספריו: 'ספר המצוות', 'יד החזקה' ופרוש המשנה' הדפסו פעמים רבות מאד לארץ השנים, והם נלמדים בכל בית ישראל בחרדת קדש.

בעל 'סדר הדורות' (ד' אלפים תתקכ"ז) כותב כי חבור ה'יד החזקה' ארך לרמב"ם עשר שנים, שבהן לא יצא מחדרו. בערב שבו סים את חבורו, התגלה אליו בחלום רבי מימון אביו, כשעמו משה רבנו. נבהל הרמב"ם, ומשה רבנו אמר לו: "באתי לראות מה שעשית", וכשנראה משה רבנו את חבורו הגדול, אמר לו: "ישר כחה". הרמב"ם היה רופא מפרסם מאד ושמש כרופאו של מלך מצרים. הוא נפטר באלקסנדריה שבמצרים בגיל שבעים, וארונו העלה לטבריה, ובה נטמן.

קבר הרמב"ם - טבריה

עגית אמן

"כל השומע אחד מישראל מברך ברכה מכל הברכות כלן, אף על פי שלא שמע הברכה כלה מתחלתה ועד סופה, ואף על פי שאינו חייב באותה ברכה - חייב לענות אמן" (רמב"ם ברכות א ג). "כי זה מן ההדור, לשבח לפאר ולרומם לשם הנכבד והנורא - שאין מזכירים ואין שומעים הזכרתו מבלי להסמיך לזה רוממות או האמנה [עגית אמן]..." ('שו"ת הרמב"ם' [מהד' מכון ירושלם] סי' סג)

מאה ברכות

"אבל אמירת מאה ברכות... בחפזון ומהירות הרי זה חטא גמור, ומי שאינו מוחה בחגיגים על כך הוא חוטא. כי כל העבודות האלו שהן באמירות, אין המטרה בהן אלא להתבונן בעת אמירתן ולכון את דעתו, וידע כי עם אדון כל העולם הוא מדבר בהם, בין כשהוא מבקש ממנו או מודה לו ומשבחו או מתאר את מעשיו וחסדיו או מתאר נפלאותיו בברואיו ויכלתו, ואלו הן הנושאים השונים הפוללים לכל ברכה מן הברכות" (שם סי' לד).